

Korištenje arhivskoga gradiva predmet je jedanaestog poglavlja. Autor smatra najprikladnijom Shellenbergovu definiciju pojma korištenja arhivskoga gradiva. Među istraživačima arhivskoga gradiva u arhivima, na temama iz prošlosti Crne Gore najzastupljeniji su profesori sveučilišta, docenti, asistenti, znanstveni radnici, novinari i dr. Ciljevi istraživanja su uglavnom doktorske disertacije, magisteriji, diplomski radovi, monografije, televizijske emisije, izložbe i sl. Dvanaesto poglavlje je o kulturno-prosvjetnoj djelatnosti arhiva. U Crnoj Gori kulturno-prosvjetna djelatnost arhiva započela je organiziranjem i održavanjem predavanja, koja su velikim dijelom bila usmjerena na oblast nastave odnosno lokalne znanstvene ustanove, a kasnije na kulturne centre, domove kulture, pa i privredne organizacije. Trinaesto se poglavlje bavi objavljivanjem arhivskoga gradiva.

Tehnička zaštita arhivskoga gradiva predmet je četrnaestog, a arhivske knjižnice petnaestog poglavlja. Praktički do početaka devedesetih godina 20. stoljeća više od polovice općina u Crnoj Gori nije bilo pokriveno arhivskom službom niti imalo arhive. Godine 1992. svi su arhivi u Crnoj Gori imali u knjižnicama 50.120 bibliotečnih jedinica, od čega 40.765 knjiga i 9.261 svezak periodike. Arhivskom se zgradom bavi šesnaesto poglavlje.

Zadnje, sedamnaesto poglavlje posvećeno je arhivskom zakonodavstvu. Po nalogu kneza Nikole pokrenuta je inicijativa o osnivanju državnog arhiva i na ovim je poslovima angažiran profesor Filip Kovačević (1859-1922), dvorski bibliotekar koji je 1895. sastavio Uputstvo za uređenje Državne arhive i Način i sredstva po kojima će se izvršiti uputstvo za uređenje Državne arhive. Po nalogu kneza Nikole poznati hrvatski pravnik, pravni teoretičar i ministar pravosuđa u Crnoj Gori Baltazar Bogišić, u razdoblju od 1893. do 1895. izradio je Uredbu pristavne službe u Velikom sudu i okružnim kapetanstvima, koja je stupila na snagu 1895. i bila prvi državni propis u oblasti uredskog poslovanja. Zakon o Državnim arhivima NR Crne Gore donesen je 1951. godine; 1965. Zakon o arhivima i zaštiti arhivske građe SR Crne Gore; 1978. Zakon o arhivskoj djelatnosti SR Crne Gore, a 1992. Zakon o arhivskoj djelatnosti (*Službeni list Crne Gore*, br. 25/1992).

Živana Heđbeli

Bosnar, M. ***Vesna Parun – analitički inventar : osobni arhivski fond HR-HDA-1755.*** Zagreb : Hrvatski državni arhiv, 2012. 190 str.

Godine 2012. obilježila se devedeseta obljetnica od rođenja hrvatske književnice Vesne Parun. Tom prigodom je Marijan Bosnar, arhivist u Hrvatskom državnom arhivu (HDA) u Zagrebu za širu javnost pripremio analitički inventar njezinog osobnog fonda (HR- HDA-1755). Fond koji se sastoji od 54 kutije i 1 mape (5,5 d/m gradiva) HDA je otkupio od književnice u čak dvanaest navrata kroz četiri godine (1996-2000).

Vesna Parun (Zlarin, 10. 4. 1922. - Stubičke Toplice, 25. 10. 2010), hrvatska je književnica. Prvu pjesničku zbirku *Zore i vihori* objavila je 1947. Ukupno joj je objavljeno oko 60 knjiga poezije i proze po mnogima je najistaknutija hrvatska pjesnikinja druge polovice 20. st. Uz *Opis fonda* (11-20) i osamnaest serija, analitički inventar obojačen je *Uvodom* (str 7-10), *Kazalom fizičkih osoba* (135-158) i *Ilustracijama* (159-190).

U prvoj seriji *Osobni dokumenti i prilozi za biobibliografiju* (str. 23) sadržani su osobni dokumenti, bankovna, liječnička, porezna i mirovinska dokumentacija te policijski popis uhapšenih studenata od 5. studenoga 1940. s nedozvoljenog ljevičarskog sastanka raspuštenog sveučilišnog društva Kulturno udruženje studenata pacifista, među kojima se nalazila i V.P.

Količinski najveći dio fonda (26,5 kutija) nalazi se u drugoj seriji *Književni rad* (24-45) koju je Bosnar sistematizirao kroz ukupno 13 podserija. Opus druge serije svjedoči o raznolikosti stvaralaštva V.P. koje nije ostalo samo na pjesništvu, već je umjetnica pisala i prozu, eseje, drame, igrokaze, šlagere i šansone, epigrame, etide, a između ostaloga bavila se i haiku poezijom. U posljednjoj podseriji navedeni su obračuni autorskih honorara (između ostalog i spor s nakladničkom kućom „Mladost“) te potvrde i bilješke od prodaje knjiga.

Tijekom 1960-ih godina V.P. je jedno vrijeme živjela u Bugarskoj. Treća serija *Boravak u Bugarskoj* (46-47) svjedoči o tom razdoblju njezinog života. Serija uglavnom obuhvaća Paruničine koncepte i prozne tekstove o bugarskoj književnosti, poeziji i pjesnicima, nešto dokumenata odnosi se na kazalište i bugarskoga glumca Velija Čauševa, dok je dio dokumenata iz sudske parnice. Uz seriju nalazi se i nekoliko časopisa na bugarskom jeziku s komentarima V.P.

Druga po opsegu značajna cjelina je *Korespondencija* (48-94). Serija sadrži poslovnu i privatnu korespondenciju V.P. iz razdoblja 1949-2000. složenu abecednim redom gotovo 1000 korespondenata. Prosječan broj pisama svakog pojedinog korespondenta svjedoči nam kako je V.P. kontinuiran i kvalitetan odnos održavala uglavnom s užom obitelji i prijateljima.

Gradivo pete serije *Suradnja s novinama, časopisima i biltenima* (95-101) sadrži koncepte i izvornike tekstova V.P. objavljenih u brojnim časopisima i dnevnom/tjednom tisku. Zanimljivo i vrijedno otkriće M. Bosnara jest podatak da se V.P. ponekad u potpisu služila pseudonimom, kao primjerice u novinskim člancima za vrijeme Nezavisne Države Hrvatske: TOP i Pave Versa.

Šesta serija sadrži tekstove što se odnose na *Tribine, priredbe, kongrese, književne skupove, koncerte, turneje, proslave i predstavljanja knjiga drugih autora* (102-106). V.P. je pisala i radioigre te sudjelovala na više radio i TV emisija. Navedeno gradivo smješteno je u dvije i pol arhivske kutije sedme serije *Radio, TV emisije i filmovi* (107-110). Manji dio njezinog rada adaptiran je za kazalište i to gradivo nalazi se u osmoj seriji *Kazalište* (111-112).

Sudeći prema prvoj podseriji serije *Slikarstvo* (112-114), V.P. je u posljednja tri desetljeća života održala ukupno jedanaest izložbi, uglavnom u Zagrebu, jednu u Čakovcu i posljednju na Zlarinu 1999. godine. Navedenu seriju čine fotografije, pozivnice i deplijani te komentari i tekstovi V.P. koje je priredila za izložbe drugih autora.

Deseta serija *Prevodilački rad* (115-116) sadrži manju količinu gradiva koje obuhvaća (djelomične) prijevode i koncepte prijevoda poezije bugarskih, francuskih, njemačkih, poljskih, ruskih i slovenskih pjesnika. Drugu podseriju čine pjesme V.P. prevedene na bugarski, njemački, slovenski i talijanski jezik.

Jedanaestu seriju čine *Intervjui i reagiranja V.P. i drugih* (117), dvanaestu *Članstvo u Društvu hrvatskih književnika* (118), a trinaestu *Nagrade, priznanja i zah-*

vale (119). Ukupno 86 komada fotografija V.P. u društvu jugoslavenskih književnika, tijekom susreta u raznim školama, s obitelji i prijateljima, nalazi se u četrnaestoj seriji (120).

Mnoštvo komentara koji zbog svog karaktera neće još neko vrijeme biti dostupni javnosti, V.P. je ostavila na velikom broju pozivnica u seriji *Pozivnice i komentari* (121-122). Trideset godina V.P. se bavila numerološkim proricanjem budućnosti pomoću kineske knjige I-Čing, a jedno vrijeme igrala je loto i sportsku prognozu. Ti materijali nalaze se u seriji *Hobiji* (123).

Sedamnaestu seriju *Ostali članovi obitelji Parun* (124-130) čine dvije kutije gradiva koje se uglavnom odnosi na njezinog oca Antu i majku Tonku Parun te nevjenčanog supruga Sirijca Adnana Al-Marzoukija.

Posljednja, osamnaesta serija *Književni rad drugih pojedinaca* (131-134) sastoji se od dvije cjeline. Prva se odnosi na pjesnika seljaka Mihovila Miju Rujevića iz sela Vurot kraj Petrinje, a druga obuhvaća zbirke djela što su ih tijekom godina razni pojedinci poklanjali V.P.

Inventar je upotpunjen sa sto 148 bilježaka. Na kraju knjige se nalazi bogati ilustrativni materijal, fotografije i faksimili. Gradivo iz njezine ostavštine većinom je vezano uz dugogodišnji književno-autorski rad, prvenstveno uz brojne zbirke pjesama za odrasle i djecu, kao i objavljene i neobjavljene radove drugih književnih vrsta. Uz mnoštvo neobjavljenih rukopisa za buduće antologije njenih sabranih djela, ostavštinu obogaćuje mnoštvo komentara, često satiričnih i ironičnih, koji još neko vrijeme neće biti dostupni javnosti, a koje je V. Parun zapisivala na gradivo prije predaje Arhivu. U jednom komentaru uoči predaje dijela gradiva 1997. godine zapisala je „Najviše ima starih računa (...) Pa, pa! Dobro jutro, tmurni dane! Žurim dok mi arhivski tim na vrata ne stane! (...)“ (v. ilustraciju br. 30 na 190. str. knjige).

Za kraj donosimo važan naputak svima koje zanima osobni fond poznate hrvatske književnice. Gradivo fonda je prema Pravilniku o korištenju arhivskoga gradiva (NN 67/1999), te Ugovoru o predaji rukopisne baštine sklopljenom između HDA i V.P. 29. travnja 1996. zasad dostupno samo znanstvenicima koji će se baviti proučavanjem ličnosti i djela stvaratelja. Isto tako dužni samo napomenuti kako je jedan dio ostavštine (fragmenti autobiografije i pojedina djela) nakon smrti V.P. pohranjen u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Ovo je drugi po redu objavljeni analitički inventar osobnih fondova HDA od strane Marijana Bosnara. Prvi je bio *Osobni arhivski fond Rudi Supek : analitički inventar* (2010). U iščekivanju smo i trećeg.

Radoslav Zariđić

Landeka, M., Elez, P., Prutki, S. **Vodič kroz arhivsko gradivo Državnog arhiva u Vukovaru**. Vukovar : Državni arhiv u Vukovaru, 2011. 172 str.

Vodič nakon uobičajenog sadržaja započinje *Prologom* Petra Eleza, tadašnjega (2011.) ravnatelja Državnog arhiva u Vukovaru. Kao suautor i urednik Vodiča, Elez prikazuje način na koji je arhivsko gradivo predstavljeno u Vodiču, navodi neposredan i jasniji uvid u fundus arhiva te ističe kako je izdavanje Vodiča i poticaj na realizaciju projekta rekonstrukcije, obnove i izgradnje arhivske zgrade u samom Vuko-